

Περίληψη - Summary

Shaimaa Abd Elmonem Abd Elbary Ahmed: «Η Μουσική στα ταφικά έθιμα και την εικονογραφία τους από την Αρχαϊκή μέχρι τη Ρωμαϊκή εποχή «μια αρχαιολογική μελέτη»

Αρχικά οι Έλληνες και στη συνέχεια οι Ρωμαίοι, πίστευαν ότι είναι πολλοί οι παράγοντες που βοηθούν την ψυχή να επιταχύνει την ολοκλήρωση της κάθαρσης στην μετά θάνατον ζωή ώστε να καταφέρει να ταξιδέψει σύντομα και με ασφάλεια στον ουρανό. Όπως το σώμα εξαγνίζεται με το νερό έτσι και η ψυχή εξαγνίζεται με παρόμοιο τρόπο. Οι βασικοί παράγοντες κάθαρσης υπήρξαν αρχικά η φωτιά και στη συνέχεια η μουσική. Ενώ όμως η καύση του σώματος των νεκρών δεν χρησιμοποιούνταν σε όλες τις περιπτώσεις και δεν ήταν διαδεδομένη σε όλες τις κοινωνίες, η μουσική θεωρήθηκε ως ένα μέσο ανέυσης ανάβασης προς τον ουρανό και την αιωνιότητα, κοντά στις Μούσες.

Τόσο οι Έλληνες όσο και οι Ρωμαίοι έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη μουσική. Και οι δύο πολιτισμοί χρησιμοποίησαν τη μουσική σε διαφορετικά πεδία δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, ο Σόλων, ο νομοθέτης της Αθήνας, συνιστούσε να προσφέρεται μουσική παιδεία στους νέους ενώ απαγόρευε στους δούλους να παίζουν μουσική, καθώς η μουσική θεωρείτο προνόμιο των ευγενών και των «ελεύθερων» Αθηναίων. Ο Πλάτωνας στην Πολιτεία, τόνιζε ότι η γνώση της μουσικής δεν πρέπει να ακολουθεί τη διδασκαλία της φυσικής αγωγής αλλά να προηγείται αυτής. Συμβούλευε επίσης ανθρώπους από διάφορες ηλικιακές ομάδες να παίζουν μουσική. Η απαγγελία ύμνων και ποιημάτων, τα τραγούδια, και η εξύμνηση των θεών και των ηρώων συνοδεύονταν από τους ήχους μουσικών οργάνων.

Παρά τη σημασία του ρόλου της μουσικής στις θρησκευτικές και νεκρώσιμες τελετές, οι φιλολογικές και αρχαιολογικές έρευνες πάνω σε αυτό το ζήτημα είναι περιορισμένες με εξαίρεση λίγες μελέτες. Σε αυτή την εργασία, επικεντρωθήκαμε στη μελέτη της παρουσίας της μουσικής στις ελληνικές και ρωμαϊκές επιμνημόσυνες τελετές και στις παραστάσεις που συνδέονται με τα ταφικά έθιμα. Από τη μία πλευρά, η έρευνα αυτή αποσκοπεί στην εξέταση της θεραπευτικής επίδρασης της μουσικής στους ακολούθους των Ορφικών και Πυθαγορείων απόψεων. Από την άλλη, η μελέτη επιδιώκει να δείξει πως η εξαγνιστική χρήση της μουσικής υπήρξε αποτέλεσμα των μυστηρίων των ανατολικών θρησκειών που ήταν διαδεδομένες σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους στο Ρωμαϊκό κόσμο.

Στο πρώτο κεφάλαιο, συζητούνται διάφορες φιλοσοφικές απόψεις σχετικά με τις εξαγνιστικές ιδιότητες της μουσικής καθώς και το πώς αυτές οι φιλοσοφικές απόψεις εμφανίζονται στις γραμματειακές πηγές. Επικεντρωθήκαμε στον Ορφισμό και στον Πυθαγορισμό καθώς και τα δύο αυτά συστήματα πεποιθήσεων απέδιδαν εξαγνιστικό ρόλο στη μουσική.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, η έρευνα επικεντρώνεται στη μελέτη της εξέλιξης των μουσικών οργάνων όπως αυτά παρουσιάζονται σε παραστάσεις σχετικά με ταφικά έθιμα και τελετές από την Αρχαϊκή μέχρι και τη Ρωμαϊκή περίοδο.

Στο τρίτο κεφάλαιο αναλύονται, σχολιάζονται και ερμηνεύονται τα σχετικά με τις νεκρώσιμες τελετές στοιχεία γενικά, δίνοντας όμως έμφαση στη χρήση της μουσικής στα ταφικά έθιμα, όπως στην πρόθεση και την εκφορά του νεκρού, την επίσκεψη των συγγενών και φίλων στους τάφους, στις επιμνημόσυνες τελετουργίες κ.λπ.

Στο τέταρτο κεφάλαιο μετά από μια εισαγωγή για την καύση και τον ενταφιασμό κατά τη Ρωμαϊκή περίοδο, συζητούνται θέματα σχετικά με τη χρήση της μουσικής στα ταφικά έθιμα της Ελληνιστικής και Ρωμαϊκής περιόδου κατά περίπτωση, καθώς και ο ρόλος της απεικόνισης μουσικών οργάνων στην ζωγραφική διακόσμηση του εσωτερικού μερικών πλούσιων τάφων, της απόθεσης μουσικών οργάνων και ειδωλίων μουσικών ως κτερισμάτων κ.λπ.

Ακολουθεί εκτενής κατάλογος 417 έργων τέχνης (αγγεία, γλυπτά, μεγάλη ζωγραφική, πραγματικά μουσικά όργανα, ειδώλια, κ.λπ.) σχετικά με νεκρικές παραστάσεις και ταφικά έθιμα καθώς και πέντε Παραρτήματα (Α-Ε) με συναφείς παραστάσεις (Α) Κυκλαδική, Β) Μινωική, Γ) Μυκηναϊκή και Μεταμυκηναϊκή τέχνη, Δ) Ετρουσκική τέχνη και Ε) Ενδιαφέρουσες εκδοχές νεότερων περιόδων).

Στα συμπεράσματα παρουσιάζονται τα καινούργια και βασικά σημεία της έρευνας. Στο τέλος παρατίθενται κατάλογος όρων, εικόνων, αρχαιωνιηγών, και βιβλιογραφία.

Τόμος 1, Κείμενο, σελίδες I-XXIII, 1-822. Τόμος 2, Εικόνες, σελίδες 1-277.

Shaimaa Abd Elmonem Abd Elbary Ahmed: «Music in Burial Customs and Funeral Arts from the Archaic to the Roman Period “An Archaeological Study”»

The Greeks, and the Romans later, thought that there are multiple factors that help the soul to speed the completion of purification in the afterlife to be able to drive through a safe and speedy trip to the sky. As the water purifies the body, they thought of purifying the soul. The most important factor was fire and then music. Whereas the method of burning the body of the deceased was not used at all times and among all communities, music was a means of permanent ascent to heaven and eternity next to the Muses.

The Greeks and Romans both showed an interest in music. Both used music in different fields of life activities. Solon, the governor of Athens, for example, called for providing youth with musical knowledge. He also banned the slaves from playing music, for it was considered as a privilege of the nobles and free Athenians. Plato in *The Republic* emphasized that music should not follow physical education but precede it. He advised people from different ages to play music. Reciting anthems, poems, and songs, glorifying gods and heroes, was accompanied by the usage of musical instruments.

In spite of the importance of the role of music in religious and funerary activities, literary and archaeological studies tackling this issue are rare, except for a few studies. In this dissertation, I concentrate on studying music in Greek and Roman funerary rites and arts. On one hand, this study is aimed at indicating the effect of therapeutic music on souls at the Orphic-Pythagoreans escorts, and on the other hand, in some cases, it shows how the purifying use of music was a result of

the mysterious Eastern religions, spread at specific time in the Roman world. These new religions resonated were related to the death in many aspects and they were distinctive with the use of the music in its rites, such as the Great mother Cybele and Isis.

In Chapter 1, I discuss the philosophical insights into how music is used to purify soul, and how these insights echoed in the literary sources. I concentrate mainly on the Orphism and Pythagorism as two systems of beliefs that specified a purifying role to music.

In Chapter 2, I study the development of the musical instruments presented in the catalogue from the Archaic period to the Roman one, and its existence in the new world.

In Chapter 3, I analyze the figures included in the catalogue. with an introduction shedding light on the Greek funerary rites in general, concentrating in particular on the use of music in the burial customs and rituals.

Chapter 4 is introduced by summarizing the Roman rites of cremation and inhumation.

A Catalogue of 417 works of art (vases, sculptures, paintings, figurines, etc. and five Appendices (A-E) follow.

At the end of the study, I attach the catalogue of definitions and terms, list of figures, list of ancient sources, bibliography.

Volume 1, text, pp. I-XXIII, 1-822, volume 2, illustrations, pp.1-277.